

عوارض دیالیز

عوارض حین انجام دیالیز

1. کاهش فشار خون
2. تهوع و استفراغ
3. کرامپ عضلانی
4. خارش
5. سردرد، کمر درد، درد سینه
6. واکنش به صافی و محلول دیالیز
7. تب و لرز
8. مشکلات قلبی و مغزی
9. خونریزی

افت فشار خون

انجام همودیالیز دارای عوارضی است که شایع ترین و مهمترین اختلال و عارضه حاد در طی دیالیز خونی افت فشار خون میباشد به طوری که میزان بروز آن بین ۲۵ تا ۳۰ درصد ذکر شده است.

بعضی از علت های ایجاد افت فشار خون در حین انجام دیالیز

- داشتن وزن زیاد بین دو جلسه دیالیز
- برداشت سریع و زیاد مایع جهت رسیدن به وزن خشک
- تغییرات سریع در حجم خون
- انجام دیالیز برای بار اول
- حساسیت و واکنش به صافی ها
- عفونت خون
- نارسایی قلب
- استفاده از محلول دیالیز با مقدار پایین سدیم
- استفاده از محلول دیالیز استات چون استات منجر به گشادی عروق شده و فشار خون افت پیدا میکند.
- خونریزی از دست دادن خون به هر علتی
- خوردن غذا قبل و حین انجام دیالیز
- در مدجویان مسن
- بالا بودن دمای مایع دیالیز
- داشتن کم خونی

علائم کاهش فشار خون در حین دیالیز

- سردرد
- کاهش سطح هوشیاری
- سرگیجه
- ترس و اضطراب
- حالات گیجی
- رنگ پریدگی
- تهوع و استفراغ
- سردی پوست
- کرامپ عضلانی (گرفتگی عضلات)
- احساس تنگی نفس

اقدامات لازم برای پیشگیری و درمان کاهش فشار خون توسط پرستار دیالیز:

- (1) تغییر وضعیت بیمار
- (2) کاهش و یا قطع میزان اولترا فیلتراسیون
- (3) کاهش دور پمپ دستگاه
- (4) تزریق سرم نرمال سالین ۰/۹ درصد
- (5) استفاده از اکسیژن
- (6) استفاده از صافی‌های کوچکتر (در صورت داشتن علائم کاهش فشار خون در ابتدا از صافی کوچک استفاده میشود)
- (7) در نهایت قطع دیالیز

عوامل مربوط به بیمار

- (1) رعایت وزن خشک در بین دو جلسه همودیالیز
- (2) عدم مصرف غذا بلافاصله قبل از دیالیز
- (3) حتماً داروهای ضد فشار خون را بعد از انجام دیالیز مصرف کنید.
- (4) از افزایش وزن بین دو جلسه دیالیز خودداری کنید.
- (5) بدانید در طی دیالیز اگر برای شما از صافی با اندازه مناسب استفاده شود کمتر دچار افت فشار خون می شوید.
- (6) حتماً کم خونی شما باید درمان شود.

عوامل مربوط به دستگاه دیالیز

- (1) درجه حرارت محلول دیالیز مناسب باشد.
- (2) محلول دیالیز مناسب از نظر سدیم برای شما انتخاب شود.
- (3) از محلولهای بی کربنات به جای استات استفاده شود. (امروزه در اغلب مراکز دیالیز از محلول بی کربنات به جای استات استفاده می گردد.)

مدد جوی محترم، همانطور که می‌بینید از مهمترین علل افت فشار خون که به شما بستگی دارد خوردن غذا قبل و حین دیالیز و استفاده از داروهای ضد فشار خون قبل از انجام دیالیز میباشد لطفاً به این موارد توجه فرمایید.

کرامپ‌های عضلانی

عامل قطعی بروز کرامپ‌های عضلانی در حین همودیالیز نامعلوم است. ولی علل اصلی آن عبارتند از:

1. افت فشار خون حین انجام همودیالیز
2. انجام دیالیز خشک
3. به کار بردن محلول‌های دیالیز با غلظت پایین سدیم

علائم بالینی کرامپ عضلانی

در بیشتر این موارد درگیری عضلات اندامهای تحتانی ایجاد می‌شود ولی درگیری به اندام‌های تحتانی ختم نمی‌شود. عضلات دست و بازوها و گاهی درگیری عضلات شکم نیز ممکن است ایجاد شود.

راه‌های پیشگیری از بروز کرامپ‌های عضلانی

1. جلوگیری از افزایش وزن بیش از ۲ کیلوگرم بین دو جلسه دیالیز.
2. پیشگیری از افت فشار خون.
3. انجام ورزش‌های ایزومتریک و ایزوتونیک.
4. افزایش زمان دیالیز در افرادی که دچار اضافه وزن زیاد شده‌اند.

ممکن است پزشک معالج شما برای جلوگیری از کرامپ‌های عضلانی یکی از داروهای زیر را تجویز کند، لطفاً در مصرف داروهای خود جدی باشید.

❖ **قرص کارنیتین:** به شکل قرص‌های ۲۵۰ میلی گرم است دو یا سه بار در روز و یا آمپول به میزان ۲۰ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم وزن بدن بعد از هر بار دیالیز قابل استفاده است.

❖ **سولفات کینین:** معمولاً دو ساعت قبل از انجام دیالیز تجویز می‌شود. این دارو دارای عوارض گوارشی و همچنین تاثیر بر روی عصب بینایی و عصب شنوایی است. لطفاً به این عوارض توجه کنید و در صورت بروز به پزشک خود اطلاع دهید.

❖ **ویتامین E**

❖ **اگزازپام:** ۵ تا ۱۰ میلی گرم که دو ساعت قبل از دیالیز استفاده می‌شود.

ولی به غیر از استفاده از دارو میتوان با ماساژ موضعی و استفاده از کیسه آب گرم و نیز برنامه تمرین‌های کششی در عضلات درگیر کرامپ‌های عضلانی را از بین برد.

تهوع و استفراغ

این عارضه مربوط به افت فشار خون در دیالیز می‌باشد و بیشتر در بیماران دیابتی به علت فلج معده مشاهده می‌شود.

اقدامات درمانی در تهوع و استفراغ شامل درمان افت فشارخون می‌باشد. اگر همچنان تهوع ادامه یافت با مجوز پزشک میتوان از داروهای ضد تهوع استفاده کرد. علت دیگر تهوع و استفراغ، تغذیه حین دیالیز و یا کمتر از یک ساعت قبل از شروع می باشد.

«درمان»

1. اصلاح افت فشار خون.
2. استفاده از داروهای ضد تهوع طبق دستور پزشک.
3. در صورت استفراغ حتماً با استفاده از دهانشویه دهان خود را بشویید.

«پیشگیری»

1. پیشگیری از افت فشار خون
2. عدم مصرف غذا قبل و حین دیالیز

سردرد

برخی از مددجویان در اکثر جلسات دیالیز سردرد را تجربه می کند.

علت سردرد:

1. افت فشار خون
2. استفاده از محلول دیالیز حاوی استات
3. کاهش کافئین خون

«درمان»

مقابله با عوامل ایجاد کننده مانند پیشگیری از افت فشار خون، استفاده از غلظت مناسب مایع دیالیز و استفاده از چای و کافئین و نهایتاً استفاده از استامینوفن.

«پیشگیری»

1. با کاهش سرعت دیالیز توسط تیم بخش دیالیز سردرد شما کمتر می شود.
2. با استفاده از محلول دیالیز بی کربنات میزان کمتری از سردرد را تجربه میکنید.
3. مصرف موز، قهوه و چای باعث کاهش سردرد می‌شود.

خارش

علل آن می تواند نکات ذیل باشد:

1. بالا بودن اوره
2. افزایش سطح فسفر سرم
3. حساسیت به هپارین تزریق شده در حین دیالیز
4. افزایش سطح هیستامین در نارسایی کلیه
5. خشکی پوست

«درمان»

- کنترل افزایش سطح فسفر سرم (رژیم غذایی با محدودیت فسفر را رعایت کنید).
- از استحمام با آب داغ بپرهیزید.
- از کرم‌های حاوی اوسرین بعد از حمام استفاده نمائید.
- از پماد جلدی ضد خارش کالامین استفاده نمائید.
- پوست را چرب کنید و آن را مرطوب نگه دارید.
- از پروتئین‌های مجاز و به اندازه دستور داده شده مصرف نمائید.
- لباس‌های نخی بپوشید.
- بهداشت پوست را رعایت کرده و از صابون‌های ملایم هنگام استحمام استفاده کنید.
- ناخن‌های خود را همیشه کوتاه نگاه داشته و از خاراندن پوست با ناخن خودداری کنید.
- در صورت داشتن خارش در پوست، خاراندن را با یک پارچه نرم و تمیز انجام دهید.